

Kent Academic Repository

Full text document (pdf)

Citation for published version

Todorovic, Dragan (2020) Seed of Self - Six new stories. Koraci, 54 (7-9). pp. 5-32. ISSN 0454-3556.

DOI

Link to record in KAR

<https://kar.kent.ac.uk/83780/>

Document Version

Author's Accepted Manuscript

Copyright & reuse

Content in the Kent Academic Repository is made available for research purposes. Unless otherwise stated all content is protected by copyright and in the absence of an open licence (eg Creative Commons), permissions for further reuse of content should be sought from the publisher, author or other copyright holder.

Versions of research

The version in the Kent Academic Repository may differ from the final published version.

Users are advised to check <http://kar.kent.ac.uk> for the status of the paper. **Users should always cite the published version of record.**

Enquiries

For any further enquiries regarding the licence status of this document, please contact:

researchsupport@kent.ac.uk

If you believe this document infringes copyright then please contact the KAR admin team with the take-down information provided at <http://kar.kent.ac.uk/contact.html>

Драган Тодоровић СЕМЕ СЕБЕ

СЕМЕ СЕБЕ 0.1: ЦИРКУС. О ОДЛАСКУ.

Циркус је био у граду док сам ја био у селу. Казали су ми да је био невиђен, да им је требало три дана само шатор да подигну, да га је ветар стално заносио, и раднике са њим, да је на крају нека девојка у белом ушла и никада није изашла, морали су у шатор да је зазидају како би на своје место стао. Шећерна пена коју су продавали из ОСАМ казана око шатре била је розе и плава и жута и зелена и тиркизна и као пионирска марама и као сунце и као дуга. Казали су ми да је облак пене који су на танким штапићима давали деци био тако широк да су деца морала унатрашке да иду, како им пролазници не би закачили радост. Балоне је неки клоновски калфа

ПРЕТРАГА

СТАЛНЕ РУБРИКЕ

Међу јавом

Меридијани

Окулар

Палета

Теразије

продавао и родитељи су за ципеле морали да држе децу да им не би одлетела кад их у руке узму. Један са Бубња је тако нестао. Унутра су били слонови који дубе и коњи који галопирају кроз ватру и Мађарица На Трапезу и Талијан Са Тесним Гаћама Који Јаше и клоун Тото који је и мађионичар. И Мађарица.

Као и сви циркуси, и овај је био постављен на празном простору поред Суда, дакле педесет корака од мога дворишта, у којем ја тога лета нисам био. Казали су ми да сам за длаку пропустио Чудо. Отишао сам да проверим. Заиста, земља је била прерована дубље него икада, на месту где је била арена стајао је напола разнесени круг од триња и пиљевине – већи него иједан претходни, а преко дубоких ожилјака које су точкови Циркуса били усекли у земљи септембарски ветар је вукао калико завој од кошуље оне зазидане девојке.

Најгоре је тек следило: после тога, кад год би дошао неки циркус, ови који су онога лета били у граду и видели Циркус, само су одмахивали рукама као да муве растерују и говорили, Ни принети. Говорили су, Ма ајде. Ма иди. Па шта да ти кажем, говорили су. Мени, који сам дотле обожавао циркусе и ниједан нисам био пропустио. Зато што ми је циркус био најбоља од свих уметности, што је био некако народни. Моја браћа од ујака су сви имали неку уметност: један је ходао по горњој пречки на тараби, један је хватао змије и пуштао их да ми се

обмотавају око руке и врата, један је знао математику. Ја сам својом ваздушном пушком могао да погодим центар са двадесет метара, по каквом хоћеш ветру. Да нас је неко под шатор ставио и Мађарицу додао, и ми бисмо били Орфеји.

Четврт века у циркус нисам ушао. А онда Торонто. Егзил. Рани дани.

У град, праћен огромном пропагандом, долазио је бехемот: *Cirque du Soleil*. Свака њихова турнеја приказује други програм; овај се звао *Alegria/Радост*. Режирао Franco Dragone. Чуј, режирао. Циркус. Чуј Драгоне. Изговарао сам име полако. Франко. Драгоне. Звучало је као шанса да се повратим од *оног* лета. Одлучили смо да одемо да видимо шта је. Тек смо били стигли, само што смо окречили. Све ново. Да видимо шта има.

Чудо. Огрооооман шатор у жутим и плавим пругама. Костими барокни, као за најскупље представе краљевских театара. Акробате на затегнутој жици, на лабавој жици, на шипкама, на ивици ума. На синхроним трапезу дупла Мађарица у тачки тако одистински опасној да сам повремено затварао очи јер ми је као упао трун, девет љутих типова са Академије Невероватности у Москви на руској пречки, двадесет Кинеза са Факултета Ђаволских Уметности у Пекингу прескакали су једни друге и Њутна, Слава Полунин, вероватно

најбољи клоун свих времена, са тачком која је кондензовала самоћу у снег а снег у сенке које су клизиле као сузе. На крају, Девојка У Белом је запевала *Alegria* и сви су се наклањали и снег је падао и сви су стајали и аплаудирали и неки су плакали. Знао сам да су ме лагали, знао сам да је нису били зазидали!

Вратио ми се циркус.

Неколико месеци касније. Зима. Воз.

Радим као Главни уредник на радију CHRY 105.5 FM, у North York-у. Теоретски, то је северно предграђе Торонта, али од стана до посла, у једном правцу, путујем возом сат и по по сувом времену, два сата по европском снегу, никако по канадском. После отприлике месец дана куће поред пруге нису више занимљиве, па читам. После још шездесет путовања прелазим на вокмен.

Сунчан дан, снег око шездесет сантиметара, пресијавао је као на планинама. У вокмену је био микс који сам био сам направио за ова клацкања: мало Johnnyја, мало Waitsa, мало Brubecka, B.B. King, Van Morrison, Lou Reed, други Morrison ... Касета за озбиљно слушање, не за читање.

У неком тренутку, почела је песма из *Alegria*-е, *Vai Vedrai*. Као и представа, и музика из ње је мешавина разних култура: Шпанија, Латино, Француска, Арабија, Италија... Често се чује звук

онога што Франузи зову *bal musette*, сиротињска плесна дворана где свира пар хармоника. Ова песма је једна од тих: врло спори валцер, једна хармоника држи јен-два-три, друга сенчи мелодију. Усамљени, сензуални глас *Francsesce Gagnon*:

Иди, душо, видећеш,

Иди, мали, видећеш.

Тамо где нема среће

не идеш више срцем

него с ногама на месецу.

У међувремену, лепи, богати, бајковити *Rosedale* под снегом остао је иза нас и зашли смо у мршавије улице ка северу. И знао сам: тај уморни глас који ми је певао у ствари је певао о мени, о нама који смо кренули с ногама на месецу и сада смо били којекуде, семе нечега бољег, семе нечега горег, семе себе. Дали смо се ветру и путевима, напустили оне несрећне змије и тарабе, ону математику оставили далеко. Шта смо били сабрали, ми смо одузели. Циркус нисмо направили, циркус смо постали.

Осврнуо сам се око себе. Свет као и ја, гледају да им се погледи не укрсте, да не би морали да пореде митологије. Погледао сам себе у стаклу воза: ранац од црног скаја али пљунута кожа, јакна од браон коже али пљунути скај, 512 са ћошка али као прави, брада обријана али

као потенцијални богаташ који перверзно воли возове. Једино ципеле: озбиљне, дубоке, добре ципеле. За по месецу.

Напољу, полако је опет почињала да пада самоћа.

СЕМЕ СЕБЕ 0.2: НАЈЉУЋИ ЦРНИ ЛУК

Моја Нана је била гурман. Водила ме је са собом на пијац, увек, и увек сам знао да ћемо сате провести на том путу од триста метара. Пробала је сваки кајмак, па онда и ја, из сваке беле, емајлиране кофе, па онда и ја, сваки сир је морала да окуси, од сваке сељанке у белом мантилу и с косом тесно подвезаном марамом, па онда и ја, тачно је знала где може да се тражи кришка с врха а где је морала кришка из средине, па онда и ја. Меркала је млади лукац накрећући главу лево па десно па лево, као у Louvre-у да смо, миловала парадајз левом, благо стискала кајсије десном, па онда и ја, све што је пресно могло да се једе, са тезге, све је тражила да проба, па онда и ја. Увек је налазила најлепша сува ребра за пасуљ: умела је да чека, данима ако треба. Као судбина.

Моја Нана је родила троје деце. Два сина и моју мајку. Код нас је углавном проводила време зато што су моји радили

па није имао ко да ме чува. А и зато што се боље јело и није се радило на њиви. Имала је око педесет пет кад сам се ја родио. По селима нису баш хрлили да упишу бебе у књиге, тако да је могла имати пар година тамо-амо. Држава те одмах нанишани кад добијеш дете, некако не размишља да ти помогне него како да ти повећа порез. Или шта од тога може да се мобилише, далеко било.

Волела је да кува јака јела. Она од којих се дан у фабрици издржавао на ногама, или преподне које је почело у четири ујутро пријемом млека и врућег хлеба. Она која су могла да опстану два дана без фрижидера. Јер за фрижидер нисмо имали. Зато је морала да убаци доста соли, да заљути, да запапри. Со је сиротињски фрижидер. Со, сирће, есенција. Папричице, бели лук, црни лук – увек најјаче, најљуће је бирала.

Моја Нана је *родила* троје деце. Нисмо знали колико их *има*. Кад је почео Други рат, дошли су четници и, кад су нашли само моју мајку код куће, поручили да знају да постоје и два сина, да је то много за једну породицу кад отаџбина пати, те да се пошаље старији син под пушку иначе ће да падне клање у дворишту. Клање ове друге деце. Ујак Душан је изашао из скровишта и отишао под пушку, јавио се пар пута писмима, једном послао поздраве по некоме, после све

престало. Нестао. Нана је ишла пешице од Шумадије кроз западну Србију, прешла и у Босну куда је водио траг, али ништа. На крају се вратила кући. Ми смо после преко адвоката Бошка Јанићијевића, доброг човека, послали писмо у Женеву, у седиште међународног Црвеног крста, где су били сви спискови мртвих, повређених, заробљених... После неколико месеци смо добили писмо, на француском, убили смо се да нађемо некога у раденичком Крагујевцу да нам преведе. Наниног сина није било нигде у списковима. Ни жив ни мртав. Нестао. Душан Михајла Илић.

Моја Нана би седећи припремала ручак. Имала је скоро 90 килограма у тим годинама којих се ја сећам. Лепа жена, крупних костију, очију изнад добре душе. Давала ми је да и ја помажем. Седела је за асталом и љуштила, па онда и ја, сецкала, па онда и ја. Све ми је било лако, осим црног лука, који је срећом користила ретко, углавном суботом. Увек је узимала нека чудовишта, неке љутите але од главица, од којих је и комшилук плакао, па онда и ја. Она је само ћутећи љуштила и секла, љуштила и секла. Прска главица као здрава јабука. Лију сузе. Ћути, сече. Никад нисмо имали бубе у кући. Ни мишеве ни гамад ни Кафку. Крцка главица. Лију сузе.

Требало ми је тридесет година да схватим

зашто је најљући лук куповала.

СЕМЕ СЕБЕ 0.4: ЗУБИ И ЗАСТАВЕ

У Торонто смо стигли у априлу. Стан преко пута Зоо врта у Београду сам био продао, нешто оставио нашим родитељима, остатак пребацио тајним каналима. Пошто су по Србији шетали неки кримоси у маскирним униформама, све првоборци Прве Пљачкашке Арканове Бригаде, са родитељима смо се договорили да никоме не причају да сам им оставио паре. Уместо, ја сам био тежак смрад, син издајник, стипса и говно од човека, који је све паре купио, у кесу га купили, и са собом однео, гаврани му очи доносили. Ја сам мислио да је моја мајка могла за нијансу да смањи доживљај, али шта ћеш.

Првих неколико дана Боле и Бојана су нам пружили уточиште, а онда смо нашли стан на десетом спрату зграде на Isabella Street. Окречио сам га, купили смо неки мали црно бели ТВ за неке незнатне паре, добили половни футон да на њему почнемо да сањамо своје егзилантске снове, и ето нас – Канађани.

Преко дана смо ишли по самоуслугама да се дивимо препуним полицама. После опустелих српских рафова, ово је било као изложба Andy Warhol-а: стотине

конзерви Campbell супе.Телефонирали смо мајкама сваки дан. Разбијали смо од разговора – по триста долара за телефон месечно, четиристо долара. Тада смо веровали да то чинимо мајкама, да им ублажимо бол. Данас знам да смо то чинили за себе.

Паре од стана бежале су са рачуна као око од кривице. Силвија је, да ублажи ствар, нашла неки прост посао, а ја сам нашао нападе панике.

Први јул. Дан Канаде. Силвија ради, продаје фармерке на Yonge St, код Господина Setti-ја, благог и ћутљивог Индуса који има жену са менталним проблемима, која не воли да остаје сама код куће него седи по цео дан у малој канцеларији иза радње и ми је зовемо Госпођа Upsetti.

Дан је сунчан и најављена је велика парада и ја идем да гледам. Сунце и заставе. Ја увек попушим сунце и заставе, одмах гледам где има да се јуриша, шта има да се руши од неправди. Овде нема ништа. Пролази гау популација, радост. Пролазе мајке с децом, радост. Пролазе полицајци на коњима и на моторима и пешке и гау полицајци и гау полицајци на коњима, пролазе представници Мале Индије, Мале Кине, Мале Италије, Мале Грчке, и представници Малија и представници Велике Британије, камиони, музика, рокенрол, заставе, конфете, сунце, сви имају зубе око мене и

срећан сам што сам дао онолике паре оном коњу од зубара на Новом Београду што ми је лепо урадио три моста а четврти заборавио да цементира па умало нисам рикнуо у авиону на овамо једући баш повише Титаника кад ми је мост изненада спао.

Заставе. Сунце. Сви око мене имају по малу заставу у руци. Само ја немам.

Парада се приводи крају. Већ је стигло до обучених голих паса и њихових другара полицајаца. Запалим цигару и седам негде са стране, код Manulife Centra. Срећни људи, сунчана земља, заставице. Сад их већ неки и бацају на асфалт, могао бих да неку подигнем, али ми није фора. Хоћу да ми неко дâ заставицу, хоћу да будем вољен, ако може, ако има.

Пролазе минути, пролазе људи, пролази разглас, рокенрол, зуби, заставице, јебене заставице које свако има осим мене. Сви припадају, лепо видим, сви припадају Тајном Друштву Канадских Заставника, само ја не. Паре беже као љубав од преваре, паника ме чека у калодонту, у огледалу, у чарапама, Силвија седи иза радње са Госпођом Upsetti, мојој мајци иза седам Титаника не могу ни описати како се овде меша радост са страхом и нада са кајањем, и како се та Драганова Торта од тешких слојева и не једе, него се само зида, зида, док не постане једина ствар на хоризонту.

Већ се рашчишћава гомила. Каранфили и

мале црвенобеле заставице, јаворов лист на белом пољу, снег и крв. Гасим још једну цигарету и устајем: у подземљу Manulife Centra је добра самоуслуга, идем да купим нешто за вечеру, можда и неки алкохол, па у стан.

Јебале вас заставе.

Вучем се до излога Ashley радње, која продаје луксузно посуђе, да сањам. Гледам некакав Versace тањир са златном медузом и незначимесвене, и рачунам колико станова код Зоо врта би требало да продам да бих га купио.

Хоћеш једну?

Окрећем се. Пријатна девојка, лепа у ствари, са сунчаним осмехом, држи неколико заставица у руци и једну од њих ми пружа. Постидим се, јако, поцрвеним.

Мрмљам хвала вам лепо.

Онда ми она да ту заставицу, да ми леп осмех, ништа секс него леп осмех, као радост, као добро дошао, као буди cool, као све ће бити добро, добри мој.

Као штафету носим ту заставицу у руци, кроз самоуслугу, кроз продавницу пића, кроз улицу, кроз улаз, кроз лифт, кроз ходник, кроз предсобље, до дневне собе где је затакнем у вазу са свежим цвећем које сам купио. Да и ми осетимо празник, да знамо да смо стигли.

СЕМЕ СЕБЕ 0.8: АКО ЈЕ УМИРАТИ, САД ЈЕ УМИРАТИ

Раза је долазила сваке друге недеље да нашу кућу у Торонту угланца онако како је само она умела. Јака жена, ране педесете. Увек је доносила своју храну: два жута грејпфрута. Полако, с мераком их је љуштила, пажљиво раздвајала кришке, и једну по једну у уста узимала, притискајући непцима воће, цедећи тај сок полако, као неко ко зна шта је глад. Никада један, никада три, никада црвени грејпфрут, никада нашу понуђену храну.

У Канади ми сви егзиланти из Југославије окупљали смо се око језика. Није важно која варијанта; ако разумеш, разговараш. Језик нам је био корзо.

И некако се тај неки заједнички језик, језик царине, пред нашим очима мењао, брусио, постајао језик моста, почињао да описује неко Једно, неко Цело. Оно Једно, Цело, које смо већ били имали па ликвидирали митраљезима и опсадама и тенковима, та једна дивна, велика, братска, сестринска земља – сада се полако селила у језик.

Говорили смо, дакле, језик моста и пазили шта ћемо питати једни друге, и све је било добро. Сад кад смо имали какве-такве паре, и сређену државу око нас, и заједнички језик, никоме више до свађе није било.

Пазили смо шта питамо и са Разом. Знали смо само да су она и њен муж Омер Муслимани из неког места које се нагледало више српских војски него што је имало Срба, и даље нисмо смели да питамо. Наш однос се најзад свео на то: ми нудимо, Раза не узима, ми питамо, Раза не говори. Радила је код нас, али на нас није рачунала.

Једном, с пролећа, најавила нам је да ће наредни долазак прескочити. Имају неко венчање у Босни, родица. Пошто нису били девет година, откако их је Црвени Полумјесећ донео у Канаду, Омер и она ће мало дуже остати, да обиђу родбину и завичај. Омер је много старији, пожелио се старог краја.

Можда хоће умријет', казала је Раза и ставила кришку горке воћке у уста. Омер је већ дуго болешљив. Не ради откако смо дошли овдје. Шта ће, најивео се, рачунам – и да умре, одмориће се, и он и ја. Деца су нам у Ванкуверу, ја би се одма' преселила. Овде ме само Омер веже. Он се, вели, не може више селит'. Јебо га Торонто.

Прошао је месец, вратила се Раза. Почистила је горње спратове, села на паузу пре приземља, извадила два жута грејпфрута.

Како је прошло путовање?

Како-шта. Свадба добра, родбину видјели, Омер није умро.

Како, није умро? Како, умро? Шта је било?

Све је било добро док су се шетали окол: добра свадба, добро видети родбину, добро обићи стари крај и видети стару рају. А онда, повратак, аеродром, Омеру позлило. Срце трокира.

Нећак који нас је довео отрчао по лекара. Лекар дошао, послушао, каже, Омер не може да лети, мора у болницу. Опасно је. Ја гледам, како сад нећемо летјети? Ту нам карту неће замјенити, а ко ће му купит' другу? Омере, мораш летјети, велим му ја.

Госпођо, он може умријети у авиону, лекар ће.

Могу умријети, вели Омер, најбоље да ја останем овдје још мјесец.

Нећак вели, Омере, ти знаш да код нас нема гдје. Гдје ћеш остати, болан, кад нико није у прилици?

А кад сам вам поклоне давао, била је прилика? вели Омер.

А јеб' га, ујко, ти знаш да свега немамо.

Само Омера имате превише, вели Омер.

Ја гледам, паника ме спопала, само овдје да ми не умре, знаш ли ти пошто је пренос покојника авионом?

Омере, морамо дома кад ти велим. Ама, госпођо, умреће у путу.

Па јел има нека доплата ако умре у авиону?

Нема.

Па ето. Омере, улази.

На Вашу одговоност, госпођо. Да ми потпишете.

Ма да потпишем штагод, човјече, само да уђемо више. Умријеће, па умријеће. Па шта ћемо, и најивео се. Сви ћемо једном, па јел'?

И уђемо ти ми у авион, задњи час. Они одмах затворише врата, Вежите се, полећемо, једва смо сели. Омер бео у лицу, ја мислим готово. И подиже се авион, доктор ми казао тад је критично. Гледам, Омер бео, ни на овом ни на оном свијету. А мислим се, високо смо Омере, ако је умирати, сад је умирати. Одавде ће те Азраел најлакше подићи, а знаш да ниси лак човјек. Око Греланда беше баш позеленио. Ја реко, готово! И прође Греланд, и он се поврати.

Кад смо стигли, ови из авиона јавили, на аеродрому хитна, поред излаза. Одмах у болницу, одмах овамо онамо, и преживе Омер.

Палцем је притиснула кору другог грејпфрута.

На љето ћемо опет у Босну, рекла је.

Било је неке одлучности у њеном гласу.

Грејп се није дао. Али јака жена. Нокат њеног палца пробио је кору и танак млаз је прснуо преко њеног образа, тик поред

уста. Само се исплатила и језиком
покупила капи.

Много волим горко, казала је.

СЕМЕ СЕБЕ 1.0: НОЋ

Сећам се тешких људи.

И мрачних људи се сећам.

И неких наказа, које су носиле лице као
да је фудбал, онако, затегнуто,
напумпано, главе за пенале.

Сећам се и лудака. Лепо им се видело да
чују гласове, све су некако завртали главу
на страну, да побољшају тон.

Сећам се таксисте који је причао како све
људе који нису стопроцентно здрави
треба одмах убити, а бебе које не делују
савршено – задавити, јер се тако ради у
Северној Кореји. Није Кореја, казао сам,
то је Хитлер радио. Не знам, можда је, али
то не значи да је погрешно, одговорио је
таксиста.

Сећам се сликара који је тврдио да никада није био толико здрав нити имао толико секса као док је био у фази самочишћења тела. Престанеш да переш косу, казао ми је, и тело, ништа вода, нигде. Првих месец дана је тешко с косом, а и са неким деловима тела, сврби, а онда се тело прешалтује и почне да ради другачије, другачије раде знојне жлезде, другачије се поре чисте, све постаје природно. Па како мислиш да су наши преци у преисторији живели: загреју пећину у јануару па се подмију? Зар не почнеш да смрдиш, питао сам. Све је природно, па и то. Није смрад у питању. Све се врати на основно. Ту је сад зајевана фора. Феромони почну да се луче као луди. Ако хоћеш да се париш, то се осећа у твом зноју, и то онда није смрад, него позив на секс. И хоћеш да кажеш да си имао партнерке, питао сам. Никад као тад. Једном смо колега и ја седели и пили на аутобуској. И приђе нам риба и одведе нас обојицу у клозет. Лудило.

И сећам се да су нас једне ноћи с раног пролећа дигли на узбуну у Сомбору и да је цео гарнизон кренуо на ноћни марш према Београду. Дошли су били неки вињаци са пет звездица у инспекцију, и дигло им се да нас малтретирају. Требало је да пређемо четрдесет пет километара пешке да бисмо добили прелазну оцену. Ови наши у гарнизону су очекивали ту инспекцију, која је требало да буде изненађење, али увек неко неком јави, не што су ортаџи, него што нико не жели да

резултати буду лоши.

Сећам се да сам око три ујутру, после осмог километра, дотакао Зен и идеја је била толико проста: све на мени мора да буде ја.

И ушао сам у једно са својим телом, и одједном сам престао да се клатим док марширам, престао да причам са овима око мене, притегао сам све каишеве на себи, привукао ранац и затегао упртаче, пушку пребацио на дијагонали, чизме запертлао толико тесно да се њихова кожа померала с мојом кожом, ни милиметра врдања, стегао опасач, стегао песнице, стегао вилицу...и одједном сам постао неко бољи. Могао сам да ходам тако колико год да нам нареде, могао сам и да продужим кад они стану, могао сам да ходам док им месо отпада са бајатих лешева, да ходам и кад забораве на мене, забораве на све, сви на све, чекај ме, само ме чекај дуго, чекај ме и када жуте кише ноћи испуне тугом. Ходали смо двадесет пет километара те ноћи и онда су рекли, Добро је, положили сте тест. Потрпали су нас у камионе и одвезли назад.

Тешко се сећам људи у средини, људи ни тамо ни овамо. Са даљине не видим њихова лица, и не знам више да ли се смеју цинично или зато што им је непријатно, и изненађени су и сами тим осећањем, и онда се само осмехују.

И сећам се Дунава код Апатина. Течна планина, која се ваља као живот. Без потреба, без циљева, без извињења, без журбе. Ако желиш, ако си баш усамљен, можеш Дунав за божанство прогласити, нацртати икону на којој Дунав убија Змаја и славити га сваке године. Свети Данубиус Мироточиви.

Не сећам се нити која све то повезује. Требало би да сам ја та нит, знам, али не осећам да ми ишта од овога припада.

Само ноћ. Ноћ ми увек припада. И то је чудно.

СЕМЕ СЕБЕ 1.2: ОШТЕЋЕНО

Прошле недеље нисам гледао док сам спуштао еспресо и кафа се пролила по књизи и бележници. Обе су сада оштећене.

Књига је *Memoire sur la pampa et les gauchos*, аргентинског писца Adolfa Bioy Casares-а, на шпанском објављена 1970. а тек педесет година касније на француском (ја не знам да постоји превод на српски). Casares је био пријатељ и сарадник Borges-а: заједно су писали књиге и сценарија и били нераздвојни.

Bioy Casares написао је своју прву пристојну причу у једанаестој години, објавио своју прву књигу у петнаестој. Загребао је Универзитет у Буенос Ајресу – филозофију, право и књижевност – али толико га је разочарала академија да се повукао на ранч своје породице. Ова танка књига, сада натопљена Illy-ем, пуна је маркантних мушкараца с брковима и бичевима, сломљеним носевима и дивљим коњима. Не ради се о пампасима и гаучосима, већ о младости и лутању.

Књигу сам купио прошле јесени у Tschann Libraire, на Boulevard du Montparnasse. Толико је била свежа из штампе да сам је држао у свом коферу неколико сати док се слова нису појавила.

Бележница је танки скеч-албум који собом носим на путовањима од 2015. године. Ја могу добро да пишем само једном оловком (Blackwing 602) и пенкалама са танким перима. Бележница је направљена од папира који добро носи оба ова пигмента, а за путовања пакујем само оне ствари које играју најмање две улоге. Моје цртачке вештине су ограничене, али постављање мале скице поред неколико редова инспекција које иначе радим храни мој нарцисизам. Неки људи су освајачи свемира, рок хероји или неописиви љубавници у својим мислима. Ја сам познати сликар. Baselitz и ја често делимо боцу црвеног. El Greco подржава мој презир за розé. Замисли Исуса у розé огртачу, каже ми. Када шетамо заједно,

старам се да сам увек на оној страни Vincent-а на којој и даље има уво.

Сви смо ми преваранти. То није питање младости, пòла или чак знања. Нико од нас не зна шта ради, нити куда иде, па смо преваранти по дефиницији. Можда је немогуће водити овај живот на било који други начин, осим претварајући се да знаш шта радиш и надајући се да нико неће приметити колико мало заправо знаш, или – ако приметите – да ће их парализовати ужас њиховог открића и да ће, стидећи се не од тебе, него уместо тебе, ћутати. Можда. А можда ће схватити да је и њихов живот превара, и понудићемо једни другима ћутање за ћутање.

Где је моја превара? Претварам се да је све савршено.

А истина: све што сам икада имао било је оштећено: оловке, тело, детињство, школа, љубавнице, путовања, мајка, правила, станови, дневници, признања и лажи, телефони, сатови, мој отац, моја мисао, моја пријатељства, језик, књиге, и мој нож, гитара, моја пушка и логика, мапе, аутомобили, и моје сенке, моји доручци, моји кофери, моје плаже, моје чаше и моји заласци сунца на истоку.

Шкољке које сам узимао из песка бивале су сломљене у путу до куће, камичци из мора изабрани због својих горућих боја на мом столу постајали су Сабињанке. Све је увек било оштећено. Моји стихови, пасоши, моје државе, вид, коса, обећања,

заклетве, кофери и ножни прсти. Ништа што сам икада имао није било савршено. Или ако јесте, било је само наизглед моје. Или ако јесте, убрзо бих учинио нешто да га оштетим.

И даље се догађа: упознам неке савршене људе, и ускоро више нису савршени. Или нису моји. Само додир и ту су огреботине. Само један разговор. Једно руковање, један пољубац. Једна ноћ. Једно нешто мало. Ја сам турпија, дланови су ми од шмиргле. А можда није то. Можда сам један од оних који увек узима више простора него што му припада, од оних који млате рукама кад ходају, шире ноге кад седају, вичу да их даље чују, пале ватру на брду изнад села и кад никога не занима да ли су још живи. Ја мислим да нисам тај, али можда јесам. И онда, можда, све што имам тако истурам према окружењу, а окружење је тврдо, међу стењем живимо, и све се изгребе, разбије, избледи.

На неки начин и Casares и бележница сада су више моји него раније. На омоту *Mémoire*-а је цијанотипија, и нежне браон мрље од кафе чине да слика изгледа још старије. Процес развијања је завршен. Још нешто, вероватно неважно: мој француски је далеко од доброг, али сада разумем целу књигу. А што се бележнице тиче: сепија ретко упропасти цртеже.

Некада сам књиге у својој библиотеци потписивао *ex libris*-ом који сам руком

радио. Сад знам да не морам ништа да
потпишем. Само пажљиво прегледам:

Оштећено? Моје.

© Часопис "Кораџи" Крагујевац